

วิธีพิจารณาคดีปกครอง

ลักษณะเฉพาะ

- ระบบไต่สวน : การค้นหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายโดยศาล
- การให้โอกาสคู่กรณีโต้แย้งคัดค้าน
- กระบวนพิจารณาเป็นหนังสือถึงการคำเบิกความด้วยวาจา (written nature of proceedings)
- บทบาทสำคัญของตุลาการผู้แถลงคดี (commissaire du gouvernement)

มาตรา ๕๕

การดำเนินคดีเป็นไปตาม พรบ.จัด
ตั้งศาลปกครองฯ และระเบียบของ
ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด

วิธีพิจารณาคดีปกครอง

- การไต่สวนหาความจริง (มาตรา ๕๕ วรรคสาม, ระเบียบที่ประชุมใหญ่ฯ ข้อ ๕)
- การพิจารณาต้องทำเป็นหนังสือหรือลายลักษณ์อักษร
- ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล เว้นแต่มีคำขอค่าเสียหาย (มาตรา ๔๕ วรรคสี่)
- ไม่ยุ่งยาก เช่น เนื้อหาของคำฟ้อง (มาตรา ๔๕, ๔๖)
- สะดวก เช่น วิธีการการยื่นฟ้อง (มาตรา ๔๖) การฟ้องพิດศาล, มาตรา ๔๗)
- การตรวจสอบถ่วงดุลภายใน (เจ้าของสำนวน, ผู้แถลงคดี, องค์กรคณะ)

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด

- อ. ๕๐๔/๒๕๕๕
- อ. ๑๑๖๓/๒๕๕๘
- ไม่ใช้วิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม
- หลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ขั้นตอนการดำเนินงานคดีปกครอง

- การยื่นคำฟ้อง
- การตรวจคำฟ้อง
- การจ่ายสำนวน
- ตรวจคำฟ้องและรับคำฟ้อง
- คำให้การ
- คำคัดค้านคำให้การ
- คำให้การเพิ่มเติม

- ตรวจสอบข้อเท็จจริง
- ตุลาการผู้แถลงคดีทำ
คำแถลงการณ์
- วันนั่งพิจารณา
- ตุลาการผู้แถลงคดีเสนอ
คำแถลงการณ์ด้วยวาจา
- คำสั่ง/คำพิพากษา
- อุทธรณ์

องค์คณะ

- มาตรา ๕๔
- ศาลปกครองสูงสุด ๕ คน
- ศาลปกครองชั้นต้น ๓ คน

ตุลาการผู้แถลงคดี

- มาตรา ๕๘ วรรคสาม
- ตุลาการศาลปกครอง
- ไม่ใช่ตุลาการองค์คณะ
- อำนาจหน้าที่ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง

การนั่งพิจารณา

- มาตรา ๕๙
- การนั่งพิจารณาอย่างน้อย ๑ ครั้ง
- การตกลงด้วยวาจาของกลุ่ม
- การโต้แย้งข้อเท็จจริงของกลุ่ม

เงื่อนไขการฟ้องคดีปกครอง

ผู้มีอำนาจฟ้องคดีปกครอง

- บุคคลตามมาตรา ๔๒ (เทียบกับ ป.ว.พ. มาตรา ๕๕)
- ผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๔๓

บุคคลผู้มีอำนาจฟ้องคดี

- ได้รับหรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย
- มีอาจหลีกเลี่ยงได้
- การกระทำหรืองดเว้นการกระทำของฝ่ายปกครอง
- อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๙
- คำบังคับตามมาตรา ๗๒

ความเดือดร้อนหรือเสียหาย

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๗๖๔/๒๕๕๖
- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๘/๒๕๕๓

เงื่อนไขก่อนฟ้อง

- ขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อน
- กฎหมายกำหนด

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

- กฎหรือการกระทำใดของฝ่ายปกครอง
- ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
- สิทธิและหน้าที่เหมือนผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒

ระยะเวลาป้องกันคืบปกครอง

อายุความพร้อมคุณดีปกครอง

- กรณีขอให้เพิกถอนกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือ การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๔๙)
- กรณีหน่วยงานปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร (มาตรา ๔๙)
- กรณีไม่มีการระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่ง (มาตรา ๕๐)
- กรณีละเมิดทางปกครอง (มาตรา ๕๑)
- กรณีสัญญาทางปกครอง (มาตรา ๕๑)

มาตรา ๔๙ การฟ้องคดีปกครองต้องยื่นฟ้องภายใน

- ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้ หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี

- ๙๐ วัน นับแต่วันที่พ้นกำหนด ๙๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดี มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือได้รับคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล

- เว้นแต่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

- กรณีมีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาหรือประกาศใช้บังคับโดยวิธีการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ถือว่ารู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดีนับตั้งแต่วันที่มีการลงพิมพ์หรือประกาศ

- กรณีไม่มีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาหรือประกาศโดยวิธีอื่น ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ได้รู้หรือควรรู้ตามความเป็นจริง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คร ๑๘๘/๒๕๖๒)

- กรณียังไม่อยู่ในบังคับของกฎในวันประกาศใช้บังคับ ยังไม่เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย ระยะเวลาจึงยังไม่เริ่มนับ จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่เป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดี (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๖๕/๒๕๕๗)

มาตรา ๕๐ คำสั่งใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ ให้ผู้ออกคำสั่ง
ระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าว
ด้วย

ในกรณีที่ปรากฏต่อผู้ออกคำสั่งใดในภายหลังว่า ตนมิได้ปฏิบัติ
ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้นั้นดำเนินการแจ้งข้อความซึ่งพึงระบุตามวรรคหนึ่ง
ให้ผู้รับคำสั่งทราบโดยไม่ชักช้า ในกรณีนี้ให้ระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้อง
เริ่มนับใหม่นับแต่วันที่ผู้รับคำสั่งได้รับแจ้งข้อความดังกล่าว

ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ตามวรรคสองและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้อง
มีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องเป็นหนึ่งปีนับแต่
วันที่ได้รับคำสั่ง

(คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๐๘/๒๕๖๖)

มาตรา ๕๑

- การป้องกันดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) ให้ยื่นฟ้องภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี
- การป้องกันดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) ให้ยื่นฟ้องภายใน ๕ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้เหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี

- คดีเกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ หรือสถานะของบุคคลจะยื่นฟ้องคดีเมื่อใดก็ได้ (มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง)
- การฟ้องคดีปกครองที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีแล้ว ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น โดยศาลเห็นเอง หรือคู่กรณีมีคำขอ ศาลปกครองจะรับไว้พิจารณาก็ได้ (มาตรา ๕๒ วรรคสอง)